

Kodeks etyczny

Polskiego Towarzystwa Seksuologicznego

Preambuła

Seksualność stanowi jedną z podstawowych sfer funkcjonowania człowieka, co uzasadnia prowadzenie badań naukowych, świadczenie pomocy medycznej, terapeutycznej i psychologicznej oraz edukację w tym zakresie. W centrum zainteresowania seksuologii jako profesji i dyscypliny naukowej leży zdrowie seksualne człowieka. Pomimo istnienia różnorodnych perspektyw regulacji życia seksualnego człowieka, zdrowie seksualne w seksuologii powinno być wyznaczone wyłącznie na podstawie norm klinicznych.

W swojej działalności zawodowej seksuolog powinien zawsze respektować podstawowe wartości zawarte w rekomendowanej przez WHO *Powszechnej deklaracji praw człowieka* oraz w *Deklaracji praw seksualnych*. Naczelną wartością w działalności terapeutycznej, badawczej i edukacyjnej seksuologa jest dobro człowieka które wymaga zachowania szacunku dla jego godności, autonomii, prawa do podejmowania decyzji zgodnie z indywidualnym systemem wartości, prawa do prywatności i intymności oraz ochrony osób szczególnie narażonych na wykorzystanie.

Seksuolog powinien być świadomy szczególnej wrażliwości sfery seksualnej człowieka, a także swojej przewagi w relacji terapeutycznej, wynikającej z wiedzy, znajomości technik i kompetencji interpersonalnych, co powinno znaleźć wyraz w przykładaniu wagi do przestrzegania norm etyki zawodowej oraz w poczuciu odpowiedzialności za skutki prowadzonej terapii, badań naukowych i promocji zdrowia seksualnego, a także działalności dydaktycznej.

I. Zasady ogólne

1. Seksuolog w swojej działalności zawodowej zobowiązany jest do rzetelnego informowania na temat swojego wykształcenia, kompetencji i doświadczenia zawodowego. Nie może stwarzać lub tolerować nieprawdziwych, nieadekwatnych czy nieściślych informacji na ten temat.
2. W obszarze swojej aktywności zawodowej seksuolog powinien znać i respektować aktualne wyznaczniki normy i patologii seksualnej wypracowane na gruncie seksuologii.
3. Seksuolog powinien znać i respektować granice swoich kompetencji zawodowych. Jest zobowiązany do aktywnego angażowania się w proces doskonalenia swoich kompetencji zawodowych we wszystkich ich wymiarach, to jest wiedzy, umiejętności i postaw.
4. Seksuolog powinien kierować się dobrem pacjenta. Jeśli uzna, że jego kompetencje nie są wystarczające do udzielenia pomocy pacjentowi, powinien go o tym poinformować i skierować na konsultację do innego specjalisty.
5. Seksuolog jest zobowiązany do kontrolowania czynników zawodowych i osobistych mogących negatywnie wpływać na jego kompetencje zawodowe oraz do aktywnego przeciwdziałania tym czynnikom. Powinien być świadomy swojego wpływu na innych i dlatego jego praca powinna podlegać w jego grupie zawodowej nadzorowi merytorycznemu obejmującemu w niezbędnych sytuacjach superwizję.
6. Seksuolog dba o swój dobrostan psychofizyczny, w tym także seksualny.
7. Seksuolog nie może usiłować wywierać na społeczeństwo bądź poszczególne osoby wpływu innego niż wynikający z jego roli zawodowej.
8. Seksuolog ma prawo do autonomii w zakresie prywatnych przekonań światopoglądowych i moralnych, także w sferze seksualności człowieka, nie może jednak wykorzystywać swojego zawodu dla ich uwiarygodniania czy propagowania ani pozwolić, aby miały one wpływ na jego działalność zawodową.
9. Seksuolog nie może angażować się w działania oparte na stereotypach czy uprzedzeniach jest zobowiązany do aktywnego propagowania zgodnych z aktualnym stanem wiedzy informacji na temat seksualności człowieka.
10. Seksuolog w swojej praktyce zawodowej nie może dyskryminować innych ze względu na ich indywidualne właściwości, takie jak płeć, wiek, stan zdrowia, niepełnosprawność, narodowość, wyznawana religia czy poglądy polityczne wszelkie aspekty ich życia seksualnego oraz inne właściwości.

II. Seksuologia kliniczna

11. Świadcząc pomoc seksuologiczną, seksuolog powinien posługiwać się metodami i technikami wartościowymi z perspektywy współczesnego stanu wiedzy i odpowiednio zweryfikowanymi w zakresie ich skuteczności i bezpieczeństwa.
12. Przed udzieleniem pomocy terapeutycznej seksuolog powinien zawrzeć z pacjentem kontrakt precyzujący niezbędne kwestie związane z leczeniem. Kiedy nie jest to możliwe kontakt zawiera się z opiekunem prawnym.
13. Seksuolog powinien respektować prawo swoich pacjentów do aktywnego uczestnictwa w procesie decyzyjnym dotyczącym wdrażanych oddziaływań terapeutycznych. Dobrowolna świadoma zgoda pacjenta powinna mieć znaczenie w kwestii rozpoczęcia leczenia oraz stosowania poszczególnych metod i technik terapeutycznych.
14. Seksuolog powinien podjąć próby uzyskania dobrowolnej świadomej zgody także od osób przymusowo kierowanych na leczenie.
15. Prowadząc leczenie osób przymusowo kierowanych przez wymiar sprawiedliwości na terapię, seksuolog powinien dążyć do zachowania swojej autonomii jako klinicysty, kierując się wiedzą naukową, doświadczeniem klinicznym oraz etyką swojego zawodu. W sytuacjach konfliktowych powinien dokonywać odpowiedniego zrównoważenia między dobrem i prawami pacjenta a bezpieczeństwem społeczeństwa.
16. Seksuolog jest zobowiązany do szczególnej ostrożności i staranności przy angażowaniu się w leczenie mogące mieć daleko idące skutki dla życia pacjenta.
17. Seksuolog powinien się upewniać co do tego, czy jakiś element jego oddziaływań terapeutycznych nie godzi w godność, intymność, relacje osobiste, przekonania czy jakiegokolwiek inne istotne dla pacjenta wartości.
18. Seksuolog nie powinien się zgadzać na angażowanie się swoich pacjentów w kontakty seksualne w jego obecności. Nie wolno mu także wymagać od pacjentów rejestrowania i prezentowania mu ich aktywności seksualnej. Dla celów diagnostycznych lub terapeutycznych dopuszcza się analizę materiałów o treści seksualnych dotyczących pacjenta.
19. Seksuolog nie powinien zalecać stosowania metod treningowych wymagających zaangażowania obojga partnerów w razie braku zgody któregośkolwiek z nich.
20. Skorzystanie z usług surogatów terapii seksualnej (partnerów zastępczych) powinno być całkowicie uzależnione od dobrowolnej świadomej zgody pacjenta. Rolą seksuologa w tym kontekście powinno być zapewnienie pacjentowi wsparcia informacyjnego oraz kontrolowanie jego dobrostanu.

21. Seksuolog powinien dbać o zachowanie właściwych granic i ról w relacji terapeutycznej. Relacja terapeutyczna nie powinna być łączona z relacjami osobistymi, towarzyskimi i zawodowymi.
22. Z uwagi na szczególny charakter pomocy seksuologicznej seksuolog powinien zachowywać szczególną ostrożność w kontekście dotyku w terapii.
23. Seksuolog nie może się angażować w jakiegokolwiek formy kontaktów seksualnych ze swoimi pacjentami. Powinien również rozumieć i respektować przeciwwskazania dotyczące podejmowania takich kontaktów z byłymi pacjentami oraz z bliskimi swoich pacjentów.
24. Seksuolog jest zobowiązany do zachowania w tajemnicy wszystkich informacji dotyczących pacjenta, o jakich dowiedział się w trakcie wykonywania zawodu. Tajemnicą zawodową objęte są także informacje uzyskane w trakcie wykonywania zawodu których ujawnienie naruszyłoby prywatność innych osób. Seksuolog jest zobowiązany zadbać o bezpieczeństwo przechowywanych danych. Uchylenie tajemnicy zawodowej może mieć miejsce tylko w sytuacjach, gdy pacjent stanowi zagrożenie dla zdrowia i życia swojego lub innych oraz w sytuacjach przewidywanych przez prawo. W takich przypadkach seksuolog może ujawnić informacje objęte tajemnicą zawodową tylko wobec uprawnionych do tego osób i/lub instytucji.
25. Prowadząc leczenie osoby poniżej 16 r.ż., lub osoby ubezwłasnowolnionej seksuolog powinien uzyskać zgodę jej opiekuna ustawowego.
26. Prowadząc leczenie osób niepełnoletnich, seksuolog powinien respektować prawa pacjenta w tym samym stopniu, jak w przypadku osób dorosłych.
27. Oferowanie pacjentom możliwości nabycia akcesoriów seksualnych może być podyktowane wyłącznie czynnikami klinicznymi. Czerpanie przez seksuologa korzyści finansowych z takiej działalności jest nieetyczne.
28. Rejestrowanie pacjentów za pomocą kamery lub aparatu fotograficznego w trakcie sesji jest możliwe tylko po uprzednim uzyskaniu od nich zgody pisemnej lub jej ekwiwalentu. Rejestracja pacjentów niepełnoletnich i ubezwłasnowolnionych wymaga dodatkowej zgody ich opiekunów prawnych.

III. Diagnostyka seksuologiczna i opiniowanie sądowo-seksuologiczne

29. Przystępując do badań diagnostycznych, seksuolog powinien jasno sprecyzować ich cel i zakres oraz poinformować o tym osobę badaną. Warunkiem przeprowadzenia badania diagnostycznego jest uzyskanie dobrowolnej świadomej zgody pacjenta lub opiekuna prawnego osoby ubezwłasnowolnionej.
30. Seksuolog powinien posługiwać się naukowo zweryfikowanymi metodami diagnostycznymi, do

których stosowania ma niezbędne kwalifikacje. Badania diagnostyczne powinien prowadzić w sposób rzetelny, zachowując przy tym bezstronność i obiektywność.

31. Seksuolog powinien prowadzić badania diagnostyczne z poszanowaniem godności, intymności i komfortu osoby badanej.
32. Badanie fizykalne może być prowadzone tylko przez seksuologa z wykształceniem medycznym. Zasady badania fizykalnego dla seksuologów precyzowane są przez odpowiednie zalecenia krajowego konsultanta do spraw seksuologii.
33. Stosowanie narzędzi wymagających specjalistycznej wiedzy psychologicznej jest dopuszczalne tylko przez seksuologa z wykształceniem psychologicznym.
34. Przebieg badania oraz wszystkie jego wyniki objęte są tajemnicą zawodową.
35. Tajemnica zawodowa jest ograniczona w kontekście badań sądowo-seksuologicznych. W takich przypadkach seksuolog powinien jednak zadbać o to, aby informacje objęte tajemnicą zostały udostępnione tylko i wyłącznie uprawnionym do tego organom.
36. Seksuolog występujący w roli biegłego powinien zdawać sobie sprawę z tego, że wydana przez niego opinia może w znacznym stopniu wpłynąć na losy opiniowanego. Dlatego też zobowiązany jest on do szczególnie starannego wykonywania swoich obowiązków i ostrożności w wydawaniu opinii.

IV. Badania naukowe w seksuologii

37. Projekty badań naukowych w zakresie seksualności muszą być zaakceptowane przez odpowiednią komisję bioetyczną pod kątem ich zgodności z obowiązującymi zasadami etycznymi prowadzenia badań z udziałem człowieka.
38. Seksuolog prowadzący badania w zakresie seksualności powinien mieć świadomość szczególnie intymnego charakteru tej sfery życia człowieka. Zobowiązany jest do uzyskiwania dobrowolnej świadomej zgody osób badanych, respektowania ich prawa do anonimowości, poufności, prywatności, prawa do rezygnacji z udziału w badaniu, a także poszanowania ich autonomii.
39. Przed uzyskaniem zgody na udział w badaniu naukowym seksuolog jest zobowiązany do przedstawienia uczestnikom dokładnych informacji na temat celu i przebiegu badania oraz przewidywanych skutków. Rejestracja zachowania uczestników (dokumentacja filmowa, fotograficzna, dźwiękowa, obserwacja ukryta) wymaga uzyskania specjalnej zgody.
40. Seksuolog powinien zdawać sobie sprawę z tego, że zróżnicowane opinie i postawy społeczne

wobec seksualności człowieka mogą wpływać na rzetelność jego pracy badawczej. Na każdym etapie prowadzonych przez siebie badań powinien dążyć do obiektywności i bezstronności.

V. Przekazywanie wiedzy o seksualności człowieka i promocja zdrowia seksualnego

41. Seksuolog jest zobowiązany do przekazywania informacji na temat seksualności i zdrowia seksualnego na podstawie aktualnego stanu wiedzy.
42. W działaniach edukacyjnych seksuolog powinien zachowywać jak największy stopień obiektywności. Ma prawo do krytycznego ustosunkowania się do przekazywanych treści, jednak nie powinien wydawać prywatnych opinii wynikających z własnego światopoglądu.
43. Prezentując przypadki kliniczne konkretnych pacjentów, seksuolog jest zobowiązany do poszanowania ich godności i autonomii. W żadnym wypadku nie wolno mu ujawniać danych personalnych pacjentów lub jakichkolwiek informacji, które umożliwiłyby ich identyfikację.
44. Podstawowym celem wszelkich wystąpień zawodowych seksuologa jest promowanie zdrowia seksualnego, dlatego powinien on unikać działań o charakterze autopromocyjnym. Powinien również pamiętać, że każde jego wystąpienie buduje reputację zawodu seksuologa.

VI. Środowisko zawodowe seksuologów

45. Seksuolog powinien kształtować i pielęgnować dobre obyczaje w obrębie swojej grupy zawodowej.
46. Seksuolog powinien okazywać szacunek innym seksuologom oraz zachowywać powściągliwość w ocenie ich kompetencji i aktywności zawodowej. Szacunek i nieprzekraczanie granic kompetencyjnych powinny również cechować relacje seksuologów z przedstawicielami innych dyscyplin naukowych.
47. Seksuolog mający informacje lub wysoce uprawdopodobnione przypuszczenia na temat błędów, jakich dopuścił się jego kolega po fachu w sferze jego aktywności zawodowej, powinien podjąć stosowną interwencję bezpośrednio u tej osoby w celu wyeliminowania i naprawienia tych błędów. W sytuacji gdy jest to nieskuteczne lub niemożliwe bądź gdy popełniane przez innego seksuologa błędy znacznie narażają dobro innych osób lub podważają jego zdolność do wykonywania zawodu, seksuolog powinien zawiadomić o sprawie nadzór specjalistyczny bądź

Zarząd Główny Polskiego Towarzystwa Seksuologicznego.

48. Seksuolog powinien zachować szczególną ostrożność w formułowaniu opinii o działalności zawodowej innego seksuologa, w szczególności nie powinien publicznie dyskredytować go w jakikolwiek sposób.
49. Seksuolog w swojej aktywności zawodowej powinien uwiarygodniać naczelne wartości tej profesji. Zatrudniając inne osoby bądź stojąc na czele specjalistycznego zespołu, jest zobowiązany zaznajamiać wszystkich pracowników z zasadami etycznymi tego zawodu.
50. Seksuolog powinien w miarę możliwości zapewniać wsparcie innym przedstawicielom tego zawodu.
51. Seksuolog ma prawo oczekiwać wynagrodzenia za wykonywaną przez siebie pracę. Powinien jednak dokładnie ustalać wszelkie warunki wynagrodzenia jeszcze przed rozpoczęciem pracy.
52. Seksuolog powinien respektować zasady uczciwej konkurencji, nie wolno mu wprowadzać w błąd potencjalnych odbiorców usług ani wykorzystywać pacjentów do reklamy.
53. Seksuolog jest zobowiązany zachowywać standardy etyczne także w swoim postępowaniu wobec osób przygotowywanych do tego zawodu.

VII. Postanowienia końcowe

54. Zasady *Kodeksu etyki zawodowej seksuologa* obowiązują wszystkich polskich seksuologów i osoby kształcące się w tym zawodzie.